

TERV-VERSENY-MŰ

a Szépművészeti Múzeum térszint alatti bővítése
építészeti tervpályázat
2008. február 4.

Karácsony Tamás
Selényi György
Sebők Ildikó
Pásztor Ádám
Pukánszky Gabriella
Kemes Balázs

szövegtöredékek egy meg nem írt naplóból
a Szépművészeti Múzeum térszín alatti bővítése 2008. 02. 04.

2008. 02. 02.

Nem vezettem naplót ez idáig – lehet, hogy ezután sem lesz erőm hozzá. De mindig csodáltam azokat, akik erre képesek voltak. Pedig érdekes lenne visszaidézni, újra olvasni pontosan megfogalmazott érzéseket, hangulatok, megrázó, nem feledhető pillanatok szavakkal rögzített képeit. Naplószerűséggel próbálkoztam ugyan, de azokat a lapokat csak kiemelt időszakok magamra erőltetett kényszere szülte: néhány napra szabott, két-három évente ismétlődő kirándulások élményeit örökre-megragadni-vágy. Ezek kis vázlatok voltak, pár szavas kiegészítéssel – utóbb már csak fotók, melyekből kiemeléssel egy csokornyit leválasztottam, mint fontosnak ítélt, meghatározó kivonatot.

A vázlatok pontos megfigyelésre készlettek. Egyébként is a részleteket szeretem faggatni. Mindig bennük kerestem annak a titoknak a magyarázatát, ami egy-egy magával ragadó kép észlelésével függött össze. Miért ezek a kivágások kerültek fókuszpontba, miért az ő színeik, kontúrjaik, tónusaik váltak észlelhetővé, miért ők sétáltak be az én képi világomba?

Minden bizonnyal kerestem őket – vágytam olyan képekre, melyek a bennem alakulót, az álombélit, a vágyottat erősítik, azt hitelesítik.

Vagy hasonlatosak voltak akkori ideáimmal, az akkor éppen divattal, újszerűvel, vagy újra felfedezettel.

Ezek a vázlatok – talán kis számuk miatt? – mélyen belém vésődtek, nem esik nehezemre előhívni őket.

Gondolhatnánk, hogy a fotókkal már ugyanez nem működik. De az utólag készített válogatás hasonló erejű élménymontáznak tűnik, mint a vázlatok összefüggéseket leíró sorai. Feltűnt, hogy ezek is rögzülni tudnak, hosszú távon is.

Hogy ez miért kívánkozik most ide?

Talán a fel-feltoluló képek gondolatokat, terveket, megoldásokat alakító ereje okán.

Fura, meglepő feladat ez a mai. Föld alá építeni, ilyen szorított keretek között. Kitorzni, megmutatkozni – vagy rejtve maradni? Elszakadni a főépülettől, Schickedanz világtól, vagy a kapcsolatot megtartani? Ha igen mi ennek a módja, mik lehetnek az eszközei? Áthelyezni a bejáratot, vállalva egy új pont hangsúlyos megjelölését?

A válasz, a javaslat sok szálon szövődött – közöttük fontos szerephez jutott a sok évtizede gyarapodó belső képgaléria.

Vissza egy képhez: 2005. 05. 01. 10:33 Berlin

Az indulás előtti nap kiderült, hogy felférek a buszra. Ez nagy öröm. Nem jártam Berlinben. Az idő rövid, a téma szűk sávod fed le – így aztán sok-sok fontos dolog mellett elrohanunk.

A Pergamon Múzeum egy villanás volt: két timpanon egy fa védőtető és palánk szorításában. A képválogatásnak mégis legelső darabja. Valami miatt meghatározó – fontosnak tűnő darab. Azóta sem jártam arra – még nem találkoztunk.

Berlini csodák: 2005. 05. 11.

Berlinben úti cél volt a skandináv diplomáciai negyed. Az aaltoi organikus modern lendületével meghúzott, szabad vonalvezetésű falstruktúra önálló, egységes világot zár meseszerű együttessé. Meseszerű a gondolat, mely szülte, és a létrejötté is az.

Belül csak a közösségi épületbe jutottunk be – újabb mesével – meseillusztrációval szembesülve. Akkor még nem tudtam, hogy a kiállító művész azonos-e a nagy mesemondó Hans Christian Andersennel – később a hirtelen vásárolt katalógusból ez egyértelművé vált. Az útirajzok, a kivágások, az 1873-74-ben montázs technikával díszített spanyolfal mind-mind tömény mese: álom és valóság leképezése.

Aztán újabb meglepetés: készítve az élménymontázst felcsapom a katalógust egy útirajznál nyílik fel.

Az ábrázolt templom nagyon ismerős – de nem járhattam ott –vagy mégis? Igen! Vági Janó készített egy diplomatervet római helyszínre. A terület beépítését ez a templom indította. Amikor végigpörgette a helyszínt bemutató képsort, megakadt a szemem ezen a fotón. Jó egy évvel korábban (ez már a második visszacsatolás) meghívást kaptam a pátyi katolikus plébánostól templomuk terveinek elkészítésére – amolyan tervezési verseny keretében (mint most) általam nagyon tisztelt versenytársakkal karöltve (mint most. A kidolgozott képlet pontosan egyezett a Janó készítette fotón

látható templommal – ami nem volt más, mint Andersen 1834. január 24-én látott, és megörökített épülete. Hát így visszajutottunk egy lánc minden bizonnyal nem első láncszeméhez. A meseszerű az egészben, hogy időrendben minden visszafelé történt – és nem egymásból következett. Csupán annak van reális magyarázata, hogy ezeket a formákat kiszúrtam – mert álmaimban már láttam, sőt a tervpályázatban leképeztem őket.

Ugye így már a Pergamon Múzeum timpanonjai – onnan 2005-ből - sem tűnnek véletlennek.

2007.12. 20.

Telefonon kerestek – a Szépművészeti Múzeum előtti térség színtalatti hasznosítását tervezni a vezetőség – turisztikai központ, kiállító terek, szolgáltatások, stb.

Kértem 5 percet. Nem könnyű döntés.

Gondoltam Schickedanz majd segít. Elővettem a Schickedanz-kiállítás katalógusát. Volt benne egy könyvjelző – felcsaptam – a Szépművészeti terveit jelölte ... Eldöntve!

Általában nem jut időm az egyetem és az iroda mellett semmire (adjuk még hozzá az Esztergom – Budapest napi ingázás 3-4 óráját) Így aztán nem igazán érteni, miképp sikerült a Schickedanz kiállítást megnézni. De ott voltam és lenyűgözött. Persze fel sem merült bennem, hogy valaha is időt töltsök majd egy fejlesztést célzó terv mellett.

2007. 06. 28.

Elkészült Bujdosó Attila diplomatervének opponenciája. Az opponens Alexa Zsolt. Ő írja:

„Ha egy oly fontos közösségi mozzanat, mint az emberek, barátok találkozása, áthelyezhető egy a jelent nagymértékben meghatározó intézmény, a „vásárlás szentélye” elől, a gondolat, az inspiráció, a befogadás és megismerés szentélyébe, akkor azt hiszem, hogy a kezünkben lévő- és nem lévő eszközökkel is mindent megtettünk, hogy felhívjuk a figyelmet a választás lehetőségére és fontosságára.”

Attila a gondolatcsere, az információ átadása, közvetítése témakörben keresett magának diplomatémát. Tíz év begyűjtött ismeretanyagát (napló, szüvenírek, egyetemi jegyzetek, utazások kép- hang- tárgyanyaga) rendszerezte, dolgozta fel – és töprengett kiközvetítésének lehetőségeiről – helyteremtésről, amely alkalmas a szó- és gondolatváltásra, mely teret, felületet biztosít véletlen találkozásokra, ismerkedésre.

A vizsgált helyszínek mindig kereszteződési pontok voltak – így a Hősök tere is listára került, mint közlekedési és kulturális tengelyek metszéspontja.

A feladat léptéke akkor túlzottnak tűnt, Ő tovább lépve más helyszín mellett döntött.

A meghívás ezt a gondolatkört újra felszínre vetette. Újabb adalék, ami segítette a feladatmegoldást.

2008. 01. 03.

A harmadéves közép jegyeket zártuk le. Igazán felszabadító nap volt. Aggódtunk az utolsó konzultáción – vajon összerakhatók-e a féléves tervek a fennmaradó idő alatt – értékazonos lesz-e a feldolgozás, a prezentáció. Az lett. Jó tervek születtek, jó jegyekkel honorálhattuk a féléves munkát. A tanári csapat már több éve változatlan: Selényi Gyuri, és Bártfai Tamás törzstagok. A nap végén, búcsúzásnál jutott eszembe a Szépművészeti tervversenye. Gondoltam már korábban rá, hogy adandó alkalommal saját magunkon is kipróbálhatnánk a harmadéves módszert. Ami persze nem egy titkos fegyver. Olyan, mint egy kártyaparti, ahol évek óta hetente egy délután összejönnek a klubtagok, és minden esetben megpróbálják meglepni a társakat valami új taktikával. Mi is így találkozunk, és jókat beszélgetünk a hallgatókkal az adott tervfázis nehézségeiről, szépségeiről, ötletelünk, ki hogyan folytatná a megkezdett gondolatot, a félig meghúzott vonalat. Előfordul, hogy előkerülnek példák a nagyvilágból, azokat elemezzük, vagy a mindennapi gyakorlat a téma. De szinte mindig hatékonyan könnyelhető el a közös elmélkedés – szóval ezt kellene kipróbálni élesben. Nézzük, hogy működik, amikor magunkat kell helyzetbe hozni.

Megállapodtunk, és végül Gyuriékkal (Ildikóval, Ádámmal, Gabival, Balázssal) nekiláttunk. Minden nap, a friss állapotot kiterítve konzultációt tartottunk – egymásnak. Nagyon hatékonyan bizonyult, és igazán jó ízűnek.

Összegzés

adottságaink: felületes ismeretség Schickedanz-cal, egy erősen megvágott kép a Pergamon Múzeumról, városrendezési elképzelések a Hősök teréről, egy jó csapat, és néhány meglepő átfedés egymástól távoli események között.

2010. 10. 10.

Azt hallottam egy ismerősömtől, hogy a Szépművészeti új pincéjében jól főznek és igazán kellemes a hely, hogy odalenn – dacára a mélységnek – sok a fény és az oszloprendek meg a timpanonok uralják a látványt.

Gondoltam mellé szegődök egy rövid látogatásra. Izgatott, ő milyennek látja az épületet, mi az, amire felfigyel. Ez is egyfajta tesztelés – közvélemény kutatás.

Nem jött egyedül. Kislánya is vele tartott. Már fél éve rajzolni tanul, érdeklődve várta a megérkezést.

A megszokott irányt választották – automatikusan a főbejáratot célozva. A széles lépcsőbe belevágott lejárát már ismerősnek tűnhetett számukra – nem tették szóvá. Igaz, sokat enyhít a „seben” az egész felületre ráfeszített, és korlátmagasságban elmetszett mintás üvegbéllet. Az oszlopok erős húzása, kiegészülve az új alépítményi hasábokkal erős téri hatás. Izgalmas bebújni a feszes térbe, aminek dinamikáját fokozzák az egymásnak feszülő lépcsőkarok. Lilike néhány percig leblokkolt a főbejárati tér lépcsőkarok között felnyíló réseinél – csodálva figyelte az alsó előcsarnok nyüzsgését, a kávézó, az információs pultok körüli csoportosulást. Innen fentről jól átlátható a hosszú előcsarnok – minden feltérképezhető. Az ellentétes lépcsőkaron – tőlünk karnyújtásnyira – diákcsoport kapaszkodott fel a főépület előterébe. Rajztáblákkal kezükben, pólóban, már minden felesleges ruhát a boxokban hagyva könnyed, zajos igyekezettel, kettesével szedték a lépcsőfokokat. Lilike, meglátva a rajztáblát csillogó szemekkel jelentette be szándékát: festeni szeretnék én is!

Lilike 12 éves – megkérdeztük az információban van-e esélyünk valami aktivitásra. A kreatív foglalkoztatóban folyamatosan fogadtak fiatalokat. Le a ruhát, fel a köpenyt. Lilike festeni indult, mi leültünk az előtér kávézójába, a korlát mellé. Ráláttunk a kiállítótér előtti folyosóra.

Teljes üzem. Nincs megállás. Lustán nyúltam el a kényelmes fotelban (Andrew World, WOK, tervező Javier Mariscal). Innen mindent átlátni. A fődémtömbök közötti résekben bevillan a főhomlokzat kőburkolata, az oszlopfők buja fejezetei – agyamban automatikusan mellé rendelten a berlini kép (a Pergamon Múzeum timpanonjai). Emlékszem, törtük a fejünket az anyaghasználaton. Kőről beszéltünk, homogén, mindent befedő kőburkolatról, ami a főhomlokzatéval egyező. Persze erről később lemondunk – de így is rendben van, és a fődémek vastagsága sem bántó. Talán így frissebb is. A kiállító tér folyosói falára elképzelt falfestés is elmaradt. Azt tisztelgésnek szántuk Schickedanz mester előtt – 87 méter összefüggő freskó, 5 méteres magasságban. Egyedülálló feladat egy festőnek (vagy inkább egy teamnek).

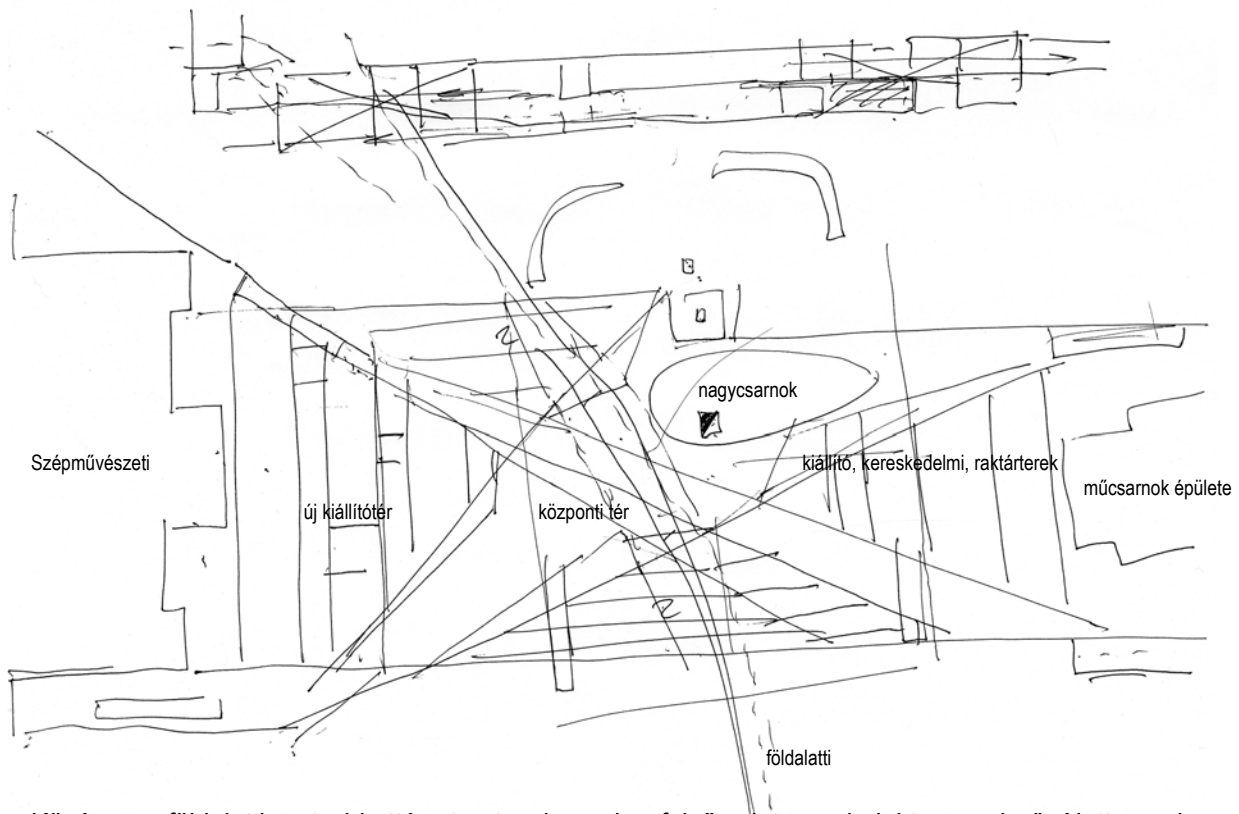
Közben Lilike indult új barátaival felfedezőútra. A szentélybe vezette őket a foglalkozást vezető ifjú mester. A hónap műtárgyától remélt inspirációt – magának a további helytálláshoz, a gyerekeknek a további alkotáshoz. Kedves kép.

Később ismerősömmel megnéztük az új siker kiállítást. A hosszú kiállítótér most három részre volt választva. Kettő nyitva, a harmadikban váltás. A rendezők két műszakban dolgoztak – és örültek, hogy ez az anyag az új raktárakban várja a kicsomagolást.

Beszaladtunk még egy vetítésre – a beszélgetést már nem vártuk meg. Lilike étvágya közbeszólt. Megkésített ebéd. Az udvar már hűvös ilyenkor, de odabenn, az üvegfödém alatt, a klasszicista

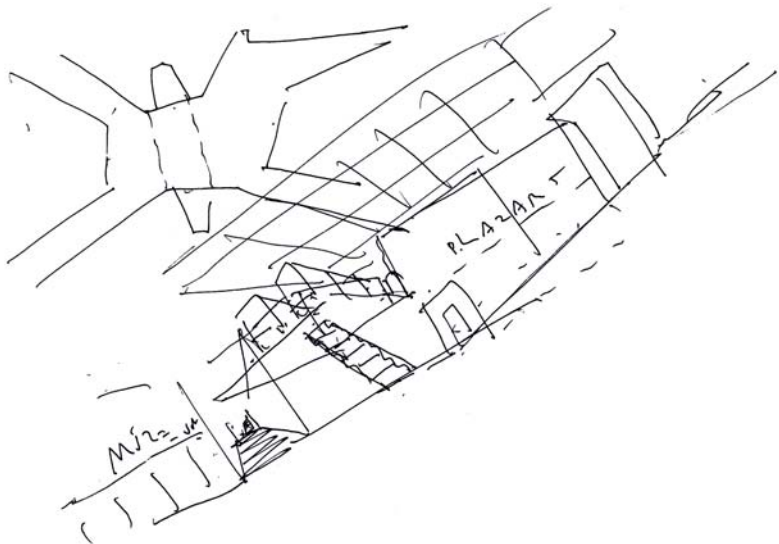
homlokzat tövében igazán mesészerű a környezet. A felszolgálás gyors, a fogások liften érkeznek (egyenesen az alattunk kialakított konyhából).

Lilike még szeretne valami ajándékot a barátnőjének – távozik – irány a múzeum shop. Mi még beszélgetünk egy sör mellett. A forgalom a meghosszabbított nyitva tartás ellenére nagy. Lassan fejleszteni kellene ezt is, jelzi sokatmondóan ismerősöm. Ceruzát ragadok, és a szalvétára felvázolom a továbblépés lehetőségét: az egész tér alatt két szintben összefüggő közlekedő- kiállító- rendezvénytér. Határvonalai túlszaladnak a Múcsarnokon, bekebelezve azt, mellérendelve raktár, kiállító, parkoló felületeket.

Középen a földalatti metszi ketté a teret – de csak a felső szinten, „viadukra emelve”. Alatta gyalogos zóna, körülöttük üzletterek, kiállító terek. Aukciók, művészeti vásárok, előadások, bemutatók helyszínei. És mindezek mellett az új kiállítóter is jócskán bővíthető.

Ismerősöm meglegedetten bólint: menjünk, ha lehet a „világító torony” felé. Lilike szereti a led lámpákkal megrajzolt plakátokat.

előcsarnok látványa a turista bejárat felől.

érkezés a déli oldalon, háttérben a ruhatárral
Lilike (a kép jobb oldalán) kíváncsiskodik

Látogatás a kiállítótér szintjén
Lilikék a hónap műtárgyát mentek megnézni
Onnan idő előtt távozva elbújtak a vetítő terem
térbővületébe
Lilike izgatottan leskelődik

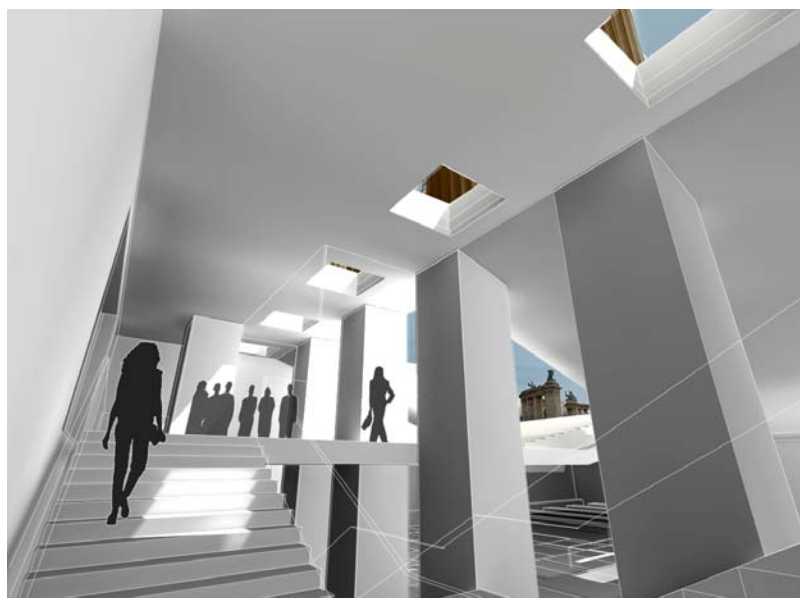

érkezés a Szépművészetibe
Lilike egy másik gyerekekkel az előcsarnok
terét nézi, a bejáratú bevilágító üvegfal át

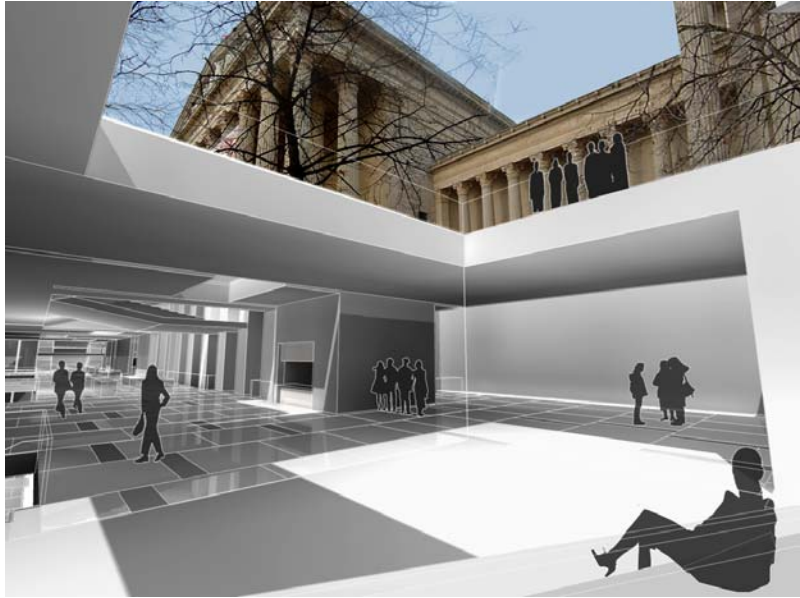

belépés a lépcsőházi térbe.
innen már látjuk a kiállítóterbe igyekvőket,
sőt a főépület kétszintessé vált előcsarnok terét is

a főépületbe való bejelenés előtt még látjuk
az újabb érkezőket

pihenő a mélyudvarban
jó időben az étterem és a kávézó is kitelepül

a fénytorony közlekedőrendszere
a liftek az előcsarnok szintjéig mindenki számára
nyitottak
az alsó szintre felügyelettel közlekednek

távozóban

zárás után

Karácsony Tamás
Selényi György
Sebők Ildikó
Pásztor Ádám
Pukánszky Gabriella
Kemes Balázs

